GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 5. Duminecă 6 (18) Ianuariu 1885.

Din causa S-tei sĕrbătorĭ de Lunĭ, ḑiarulŭ nu va apăré până Marţĭ séra.

Românii, Tronulŭ şi opiniunea publică.

IV.

De când e lumea esistă şi convingerea între ómenĭ, că dreptŭ are numai acela, care dispune de puterea de a şi'lŭ apĕrá şi de mijlócele de a'lŭ duce în împlinire. Fără de acéstă putere şi fără de aceste mijlóce nu póte fi vorba de dreptŭ, ci numai de liberulŭ arbitriu şi de graţiă.

Cei dela putere se totŭ fălescŭ cu aceea, că au fostŭ „generoşĭ“ şi „mărinimoşĭ“ şi ni-au datŭ nouĕ Nemaghiarilorŭ libertate şi drepturĭ. Inzadarŭ amŭ aşteptatŭ însĕ timpŭ de 16 anĭ sĕ ne spună, décă dispunemŭ şi de mijlócele prin carĭ sĕ putemŭ face, ca acéstă pretinsă libertate şi aceste pretinse drepturĭ *sĕ se şi respecteze.*

Ori dóră iurisconsulţii cârmuitorĭ de aḑĭ suntŭ de părere, că ceea ce a ieşitŭ din „graţiă“ şi „mărinimiă“ totŭ numai prin graţiă şi mărinimositate se va susţiné? Atuncĭ de ce ne mai vorbescŭ nouĕ Românilorŭ de libertate şi de drepturĭ?

Consituţiunea ungurescă actuală prevede rĕsponsabilitatea miniştrilorŭ.

Acesta este unŭ principiu recunoscutŭ în tóte statele constituţiunale ale Europei, dér s'a doveditŭ, că este fórte greu de esecutatŭ. Cu tóte acestea e neapĕratŭ de lipsă ca, după ce în memoratele state Domnitorii sunt scutiţĭ de orĭ-ce responsabilitate, sĕ pótă fi traşĭ la rĕspundere miniştrii pentru faptele sĕvĕrşite în esercitarea funcţiunei lorŭ publice.

Faptele miniştrilorŭ este chiămatŭ parlamentulŭ a-le controlá. Acestŭ controlŭ póte avé însĕ unŭ înţelesŭ practicŭ numai pentru acei factorĭ ai statului, cărora le este cu putinţă de a-lŭ şi esercitá. Pentru ceilalţĭ nu esistă posibilitatea de a controlá faptele guvernului, prin urmare n'au nicĭ mijloculŭ de a'lŭ constrînge sĕ respecteze interesele lorŭ.

Vedemŭ atâtŭ în monarchia nóstră, câtŭ şi în statele străine lupte continue pentru dreptulŭ electoralŭ. Ce sensŭ potŭ avé aceste lupte, décă nu ca printr'o representare câtŭ mai dréptă şi echitabilă a tuturorŭ factorilorŭ sĕ se facă possibilŭ unŭ controlŭ mai viu şi mai efectivŭ din parte-le şi sĕ se asigure astfelŭ recunóscerea şi respectarea drepturilorŭ lorŭ?

Şi décă se tractéză de asigurarea esercitiului neîmpedecatŭ alŭ drepturilorŭ, cu câtŭ mai mare nu va fi necesitatea unui controlŭ într'unŭ statŭ, unde trăiescŭ diferite popóre cu diferite moravurĭ, cu diferite limbĭ şi aspiraţiunĭ?

Controlulŭ parlamentarŭ trebuia sĕ devină cu totulŭ ilusoriu pentru naţionalităţile nemaghiare din Transilvania şi Ungaria, îndată ce parlamentulŭ centralŭ a fostŭ constituitŭ pe basa unui sistemŭ electoralŭ, care nu admite de faptŭ decâtŭ numai representarea elementului maghiarŭ.

Mai rĕmăsese unŭ mijlocŭ, prin care celŭ puţinŭ poporulŭ românŭ, celŭ mai numerosŭ după elementulŭ maghiarŭ, putea fi pusŭ în posiţiune de a-şĭ apĕrá până la unŭ punctŭ óre-care interesele sale de viaţă naţională. Acelŭ mijlocŭ erá autonomia Transilvaniei, erau legile aduse în favórea Românilorŭ ardelenĭ. Însĕ factorii puterei maghiare s'au grăbitŭ a nimicí acéstă autonomiă şi aceste legĭ şi pe ruinele lorŭ au întrodusŭ legea electorală escepţională, care despóiă pe cetăţénulŭ de naţionalitate română chiar şi de dreptulŭ cardinalŭ electoralŭ.

Este învederatŭ, că în asemenĭ împrejurărĭ n'a rĕmasŭ pentru noi Românii nicĭ măcarŭ umbra possibilităţii de a puté esercitá unŭ controlŭ câtŭ de neînsemnatŭ asupra actelorŭ guvernului, şi de aceea au fórte mare dreptate foile maghiare décă opunŭ pretinselorŭ nóstre „drepturĭ constituţiunale“ graţia şi liberulŭ arbitriu alŭ Maghiarilorŭ dela putere.

Se nasce acum marea întrebare, că până unde se póte estinde acésta graţiă şi acestŭ liberŭ arbitriu alŭ elementului domnitorŭ? Este acestŭ elementŭ suveranulŭ nostru absolutŭ, orĭ mai esistă peste elŭ şi afară de elŭ şi unŭ altŭ Suveranŭ, care pe lângă drepturile sale mai recunósce şi îndatoririle corónei şi ale puterei de statŭ faţă cu cei desmosteniţĭ?

Şi după ce cu toţii scimŭ, că în adevĕrŭ esistă în acestŭ statŭ monarchicŭ cu formă de guvernamêntŭ constituţională unŭ Domnitorŭ, care stă peste partide, peste luptele ḑilnice dintre diferitele popóre carĭ îlŭ compunŭ, trebue sĕ ne mai întrebămŭ: de unde vine, că Domnitorulŭ nostru, care, de când ocupă tronulŭ glorioşilorŭ sĕĭ antecesorĭ, a datŭ atâtea doveḑĭ de înaltă bunăvoinţă şi părintéscă îngrijire faţă cu poporulŭ românŭ de sub sceptrulŭ Sĕu, nu are aḑĭ nicĭ o cunoscinţă de suferinţele nóstre şi nu scie nimicŭ de plângerile nóstre? Este de vină numai memorata situaţiune dificilă, ce ni s'a creatŭ din partea adversarilorŭ némului nostru, orĭ suntemŭ şi noi de vină că Domnitorulŭ nu este informatŭ despre adevĕratele scopurĭ ale oposiţiunei ce-o facŭ Românii guvernului sĕu?

Judecândŭ cu sânge rece tóte faptele petrecute în acestĭ 16 anĭ din urmă şi cumpănindŭ făr' de nicĭ o preocupare atitudinea Românilorŭ în acestŭ intervalŭ, trebue sĕ ajungemŭ la conclusiunea, că acea durerósă apariţiune este a se atribuí mai multŭ neprevederilorŭ şi neîngrijirilorŭ nóstre, decâtŭ uneltirilorŭ celorŭ dela putere.

Interpelarea deputatului Ugron.

La 14 Ianuariu n. deputatulŭ Ugron a adresatŭ guvernului o interpelare asupra oficiului de magistru supremŭ alŭ Curţii.

„Regele Ungariei, ḑise între altele Ugron, a petrecutŭ ḑiua de anulŭ nou în mijloculŭ nostru, şi aristocraţia ungurésca s'a dusŭ sĕ felicite pe Maiestăţile Lorŭ. In castelulŭ din Buda aristocraţia a fostŭ primită de unŭ domnŭ streinŭ: de unŭ óre-care prinţŭ Hohenlohe, care în Austria îmbracă unŭ oficiu de Curte, pe cândŭ aci în Ungaria n'are o astfelŭ de demnitate.

»Noi vremŭ, ca regele Ungariei sĕ nu fie încunjuratŭ de streinĭ. Urmărimŭ chiar scopulŭ, ca tronulŭ şi atuncĭ sĕ fie încungiuratŭ de Ungurĭ, când regele petrece în Viena, prin urmare cu atâtŭ mai multŭ sĕ se facă acésta când se află în castelulŭ din Buda. Dreptulŭ publicŭ ungurescŭ nu sufere acţiunea unui Hohenlohe în Ungaria.

„Interpelarea mea cătră ministrulŭ pentru persóna regelui sună astfelŭ: Cu privire la aceea, că pentru Ungaria s'a numitŭ unŭ magistru supremŭ alŭ Curţii deosebitŭ, întrebŭ pe ministrulŭ: Are cunoscinţă, că la primirea de anulŭ nou în castelulŭ din Buda, magistrulŭ supremŭ c. c. alŭ Curţii a funcţionatŭ ca atare? Are cunoscinţă că ultimulŭ balŭ alŭ Curţii l'a arangiatŭ magistrulŭ supremŭ c. c. alŭ Curţii, nebăgându-se în sémă celŭ ungurescŭ? Décă are cunoscinţă despre acésta, ce are de gândŭ sĕ facă, pentru ca vaḑa statului ungurescŭ şi-a magistrului supremŭ ungurescŭ alŭ Curţii sĕ nu mai fie espusă unei astfelŭ de îngustimĭ?«

Interpelaţiunea a produsŭ mare nemulţămire la curte şi chiar între deputaţĭ, dintre carĭ numai vr'o 50 au ascultat'o. Interpelarea ar fi putută rĕmâné la o parte, ḑicŭ guvernamentalii, din causă că nu se potŭ face tóte deodată. Destulŭ e, că aḑĭ la Curte se vorbesce numai ungŭresce şi acestŭ motivŭ l'ar fi putută face pe Ugron sĕ nu mai aducă acéstă cestiune în cameră. In totŭ casulŭ, monarchulŭ trebue sĕ fie nemulţămitŭ, când vede că se lovesce în drepturile sale private.

DIN DIETA CROAŢIEI.

In şedinţa dela 14 Ianuariu st. n. a dietei croate se continuà desbaterea proiectului de indemnitate. Dr. Franck propuse amendamentulŭ sĕu, care, ḑise elŭ, este urmarea logică a pĕrerei desvoltate de dênsulŭ la desbaterea generală, că cuota de 45% a veniturilorŭ Croaţiei, carĭ servescŭ pentru acoperirea cerinţelorŭ bugetului autonomŭ alŭ Croaţiei, nu face parte din bugetulŭ comunŭ alŭ dietei ungare şi că pretextele, ce se folosescŭ pentru scopulŭ acestei cuote, sĕ se facă cunoscute dietei. Preşedintele chiamă pe vorbitorŭ în mai multe rêndurĭ la ordine şi îi detrage cuvêntulŭ, când voesce sĕ aducă probe pentru o afirmaţiune a sa. Se face mare sgomotŭ în stânga; strigăte: Ascultaţĭ doveḑile! Ăsta'i scandalŭ! Libertatea cuvêntului! — Bacarcicĭ (cătră preşedinte): Dacă e cavalerŭ sĕ-i dea voe sĕ vorbéscă! — Starcevicĭ: Asta este libertatea cuvêntului la voi! Ruşine sĕ vĕ fie! Dovêḑĭ vrea elŭ sĕ vĕ arăte! — In decursulŭ neorânduelei iscate, Stancovicĭ ia cuvêntulŭ sĕ vorbéscă împotriva amendamentului, contra căruia se pronunţă şi Zsivcovicĭ şi Miscatovicĭ. Votându-se proiectulŭ de indemnitate alŭ guvernului se primesce de maioritatea dietei.

Barcicĭ desvoltà apoi interpelarea sa referitóre la decădinţa materială a litoralilorŭ, întrebà de este guvernulŭ destoinicŭ sĕ-o împiedice prin mĕsurĭ potrivite şi mai cu sémă de voesce sĕ facă ceva pentru a supune pe proprietarii de corăbii de pe ţĕrmii croaticĭ la o dare egală cu proprietarii de corăbii din Fiume? Intre altele ḑise elŭ: Dela întroducerea sistemului dualisticŭ guvernulŭ ungurescŭ lucréză la tótă ocasiunea din intenţiune spre paguba ţĕrmilorŭ croaţĭ....... Guvernulŭ actualŭ sprijinesce pe celŭ ungurescŭ şi deputaţii din dieta comună sprijinescŭ ambele guverne. Locuitorii dela ţĕrmurĭ despreţuescŭ pe astfelŭ de trădătorĭ şi cameleonĭ şi acum acestia îşĭ rĕsbună. Rĕsbunarea e vrednică de voi şi Ungaria, statulŭ mărirei în afară şi-alŭ sărăciei în lăuntru, încă îşĭ are partea sa. Căpitanii noştri de corăbii croaţĭ, fala ţĕrii, trebuescŭ sĕ priméscă posturĭ neînsemnate, negoţulŭ nostru marinŭ, odată înfloritorŭ, se aduce la sapă de lemnŭ (strigăte în stânga: Totŭ e adevĕratŭ din firŭ în pĕrŭ!)

In Croaţia nu se remuneréză onestitatea şi caracterulŭ ci înjosirea. Dietele nóstre nu suntŭ, decâtŭ nişte socităţĭ de asigurare pentru legile ungurescĭ, carĭ totdéuna sunt îndreptate împotriva poporului. De aceea preferămŭ noi unŭ guvernŭ aspru, a unui generalŭ austriacŭ dar dreptŭ, faţă cu o constituţiune, ce demoraliséză şi nimiceşte poporulŭ. Astă constituţiune aduce poporulŭ la desperare şi la rĕscólă. Monarchia are 300,000 ostaşĭ, pe carĭ în pace póte sĕ'i mâne împotriva ómenilorŭ cinstiţĭ. Vaporulŭ din cazanŭ e întinsŭ de stă sĕ producă esplosiunea. Noi vomŭ ţiné însĕ ventilulŭ deschisŭ, până vorŭ veni ḑile triste pentru astă monarchiă. Când va sosi vremea — şi ea nu'i departe, póte chiar în anulŭ acesta — vomŭ închide ventilulŭ, sĕ crepe cazanulŭ şi monarchia sĕ caḑă sfărîmată în trândavele'i atome. Noi vomŭ apĕrá numai acea părticică, care se numeşte Croaţia. (Zivio furtunóse în stânga estremă).

După ce şefii de secţiune Klein, Stancovicĭ precum şi Banulŭ rĕspundŭ la câteva interpelărĭ, şedinţa se ridică.

SCIRILE DILEI.

In numĕrulŭ urmĕtorŭ alŭ fóiei nóstre vomŭ reproduce unŭ articulŭ de fondŭ alŭ »Independenței române,« prin care rĕspunde la tendințiósa corespondență ce s'a trimisŭ din Pesta cătră »Neue freie Presse« relativŭ la cestiunea universității române, de care diarulŭ nostru s'a ocupatŭ în Nrii 249, 250, 251 și 252.

—0—

La felicitările de anulŭ nou, ce i-au adusŭ Regelui Carolŭ, Mitropolitulŭ Primatŭ în numele clerului, ministrulŭ de esterne în numele guvernului și vice-președinții senatului și camerei în numele corpurilorŭ legiuitóre, Regele a rĕspunsŭ astfelŭ:

»Mulțămimŭ din totŭ sufletulŭ pentru urările ce Ne ațĭ exprimatŭ cu atâta dragoste și căldură, și carĭ de sigurŭ vorŭ fi spre fericirea nóstră tuturora. Anulŭ în care intrămŭ nu va fi fără grije, cu atâtŭ mai multŭ trebue sĕ muncimŭ și sĕ luptămŭ cu energiă spre a învinge greutățile ce vomŭ întâlni încă în cursulŭ lui. Țéra a pututŭ străbate, fără sguduire, momente multŭ mai grele; sĕ sperămŭ dar că și de astă-dată crisa care ne apasă va fi numai o vijeliă trecĕtóre ce va curăți aerulŭ și ne va readuce dile senine. Cu acéstă dorință ardinte vĕ urezŭ anĭ mulțĭ și fericițĭ!«

—0—

Starcevicianii au lucratŭ unŭ memorandŭ amănunțitŭ, în care se cuprinde adresa lorŭ cătră tronŭ, o sumă de dovedĭ despre asuprirea poporului croatŭ de cătră partidulŭ maghiaronŭ, și propunerĭ pentru înlăturarea actualei stărĭ nesuferite. Memorandulŭ s'a subscrisŭ de toțĭ deputații starcevicianĭ și s'a trimisŭ la cancelaria monarchului.

—0—

Procesulŭ »Tribunei« se va judeca la 3 Februariu n. de către curtea cu jurațĭ din Sibiu. Ca președinte va funcționa consilierulŭ de tribunalŭ d. Alexandru Ianoșĭ.

—0—

»Rĕsboiulŭ« spune, că prințulŭ Bulgariei va visitá pela 15 Ianuariu pe regele României.

—0—

Casina ungurésca din Brașovŭ va arangea balulŭ ei în séra de 27 Ianuariu n. în sala Redutei

—0—

»P. Naplo« raportéză, că pentru clericulŭ Fischer, care fusese condamnatŭ, pentru că a ațîțatŭ pe țĕranĭ în contra autoritățilorŭ, la amendă în banĭ, a plătit'o acésta episcopulŭ Strossmayer, ca Fischer sĕ nu fie arestatŭ.

—0—

Prințulŭ Augustŭ de Württemberg a muritŭ, în etate de 72 de anĭ.

Cugetărĭ la încheiarea anului.

Selagiu diua de Crăciunŭ 1884.

Câteva dile numai ne despartŭ de încheiarea anului acestuia. Eu credŭ, că este dorința nóstră, ca sĕ ne înfățișămŭ conduita nóstră în decursulŭ acestui anŭ, pentru ca dintr'ênsa sĕ putemŭ trage consecvențele, ca sĕ ne servéscă de îndreptarŭ pentru activitatea nóstră în viitorŭ.

Mai înainte de tóte sĕ cercămŭ, care este isvorulŭ relelorŭ ce ne bântue, căcĭ numai așa vomŭ fi în posițiune a ne apĕrá în contra atacurilorŭ dușmanilorŭ noștri și a ne îndreptá în acelea, unde numai noi suntemŭ de vină. Relele, ce ne bântue suntŭ politice și sociale; suntŭ rele, ce ni-le causéză alții și ce ni-le causămŭ noi înșine.

Curentulŭ politicŭ de astădĭ este imitațiune, este a doua edițiune a politicei din anii 1830—1848. Noui, suntŭ numai ómenii, carĭ esecută acéstă politică, ce este unŭ compromisŭ între teoriile lui Széchenyi și ale lui Kossuth. Este fatală acéstă împrejurare și cu atâtŭ mai fatale vorŭ fi resultatele pentru Românĭ numai puținŭ câtŭ și pentru Maghiarĭ. Eu nu le dorescŭ, dér mergêndŭ lucrurile totŭ așa, vorŭ fi neevitabile. Aceleașĭ cause vorŭ produce în totdéuna aceleașĭ efecte și logica întêmplărilorŭ nu-șĭ va schimbá cursulŭ de dragulŭ șovinismului maghiarŭ. In anii 1830—1840 dieta din Pesta a decretatŭ limba maghiară de limbă oficială în administrațiă dela guvernŭ la comune, apoi în justițiă; ba atuncĭ a fostŭ decretat'o și în scólele nemaghiare și în biserică, dispunêndŭ, ca în acele parochii unde se țînŭ predicĭ în limba maghiară sĕ se ducă și matriculele în aceea limbă. Pentru acésta apoi Maghiarii s'au îngrijitŭ șicanândŭ pe bieții preoțĭ în totŭ modulŭ, ca sĕ țînă predicĭ unguresci, întocmai așa cum facŭ și astădĭ.

In Ardealŭ națiunile recepte fiindŭ adunate la 1842 în dietă la Clușiu, unŭ Ungurŭ din Zarandŭ cerŭ ca sĕ se introducă limba ungurésca în tóte ramurile vieței publice. In urma acestei moțiunĭ se făcŭ unŭ proiectŭ de lege, care fù publicatŭ în »Erdélyi Hirado« din Clușiu. In acestŭ proiectŭ se cerea ca în timpŭ de dece anĭ fiecare deregĕtorŭ, fie politicŭ, fie bisericescŭ, sĕ învețe limba maghiară, care se va introduce după acelŭ rĕstimpŭ în administrațiunea țĕrei și chiar în administrațiunea bisericelorŭ; nu mai puținŭ era sĕ se facă și în scóle învĕțătura numai în limba maghiară.

In contra acestorŭ uneltirĭ a făcutŭ consistoriulŭ din Blașiu acelŭ protestŭ, memorabilŭ pentru tóte timpurile în care dice: »Fatemur autem sincere, non tantum post decem annos, neque post decem secula, imo nullo unquam tempore nos, nationemque nostram lege obligari posse, quae moribus ac religiositati periculum ac obicem, nationalitati vero ruinam parat ac interitum.« *(Mărturisimŭ însă sincerŭ, că nu numai după dece anĭ, dér nicĭ după dece secule, și nicĭ într'unŭ timpŭ nu se va puté obligá națiunea nóstră printr'o lege, care amenință cu periculŭ și mórte moravurile și religiositatea nóstră, ér naționalităţii nóstre îi pregătesce ruina și peirea).*

Am aflatŭ de bine a reproduce acestŭ pasagiu din protestulŭ amintitŭ alŭ consistoriului din Blașiu, din causă că acela este fórte instructivŭ atâtŭ pentru trecutŭ câtŭ și pentru presentŭ. Acestŭ protestŭ noi îlŭ primimŭ cu gratitudine cătră memoria fericitului prepositŭ Simionŭ Crainicŭ și a consoțilorŭ sĕi și-astădĭ de alŭ nostru.

(Va urmá).

CORESPONDENȚA NÓSTRĂ DIN COMITATE.

Cetatea de Baltă, 14 Ianuariu n. 1885.

Onorate Domnule Redactorŭ! Relativŭ la telegrama de dtto. Dsztmártin 10 Ianuariu n. publicată în Nr. 252 alŭ »Gazetei Transilvaniei,« grăbimŭ ca parochialĭ competențĭ ai comunei gr. or. Cetatea de Baltă a încunosciință publice, că alesulŭ — pre care numita telegramă îlŭ numesce »Zelosulŭ parochŭ alŭ Cerghidului-mare« — nu e alesulŭ nostru iubitŭ și optatŭ, deórece cu ocasiunea alegerei lui s'au comisŭ transgresiunĭ, șiretenĭĭ, ba chiar forță față cu îndreptățiții la alegere așa numițĭ „Laicĭ,« — și pentru ca On. publicŭ sĕ fie lămuritŭ și sĕ nu dea credĕmêntŭ numitei telegrame, vomŭ îndrăsnĭ a aduce la cunoscință numai puține incidente, dar fórte drepte și adevĕrate.

Unii dintre preoții tractualĭ și mai cu deosebire părintele Blăşelului Sasu și părintele Paocei Fodoreanu, carĭ s'au demisŭ pentru clientulŭ lorŭ a cortesi, n'au pregetatŭ a cutreera printre membrii sinodalĭ îndreptățițĭ de a alege, a le cere biletele sub cuvêntŭ, că sĕ vadă curatŭ suntŭ scrise și legibile și dacă vedéu că nu sună pentru clientulŭ lorŭ le rupéu și călcau în picióre dicêndŭ, că nu suntŭ scrise curatŭ, în biserică e cam întunerecŭ și nu se potŭ ceti fără zăbavă, le dedeau apoi alte bilete scrise de ei în favorulŭ clientului lorŭ; ba spre îngrețoșarea publicului coadunatŭ nu numai din locŭ, ci și dinprejurŭ și chiar de confesiunĭ streine, se vedeau unii membrii tĕrêndu-se pe josŭ după sdrențele biletelorŭ lorŭ, ba unii nu voiau a primĭ alte bilete, așa încâtŭ interdiase fórte de a se presentá la urnă și așa numai după ce audiau că de 5 de 6 orĭ de Prea on. comisarŭ erau chemațĭ, primiau biletulŭ pentru care inima lorŭ nu consimțea; ba am auditŭ pe unii strĕinĭ esprimându-se: Am doritŭ sĕ vedemŭ constituția bisericei liberale gr. or., am vĕdut'o, dar Dumnedeu sĕ ne păzéscă biserica nóstră de asemenea constituțiă!!

Esercéatu-s'au, Domnule Redactorŭ, cum am disŭ asupra îndreptățițilorŭ la alegere așa numițĭ „Laici« destule necuviințe, ba față cu libertatea lorŭ chiar forță. Numiții preoțĭ și încă și alții, pre carĭ nu voimŭ a-i numĭ, din tóte puterile au corteșitŭ pentru Nicolae Todoranŭ, pre care le-a succesŭ a-lŭ ridicá cu calumniarea și defăimarea celorlalțĭ concurențĭ, și acésta nu numai înaintea membrilorŭ sinodalĭ, ci și înaintea întregŭ tractului.

Respectivii concurențĭ îșĭ vorŭ șci vedé de ale lorŭ, nu voimŭ a'i apĕra, dară numai amŭ voitŭ a arĕtá că numita telegramă nu e adevĕrată și că auctorulŭ aceleia, fiindŭ că nu a fostŭ informatŭ dreptŭ nicĭ nu a fostŭ martorŭ ocularŭ, mai bine făcea sĕ nu ésă în publicŭ cu neadevĕrurĭ, prin care sĕ-lŭ inducă în rĕtăcire, — și apoi și noi ca parochialĭ competențĭ la rêndulŭ nostru declarămŭ: că Nicolae Todoranŭ nu e espresiunea intimă a inimei nóstre, — prin urmare poporulŭ nostru localŭ nicĭ câtŭ nu a fostŭ entusiasmatŭ!

In numele mai multorŭ poporenĭ:

Unŭ poporénŭ

Din parlamentulŭ românŭ.

(Urmare.)

Astădĭ este o propagandă în contra bisericei nóstre ortodoxe de rĕsăritŭ, care nu se simte de cei ce nu se ocupă, dér o simțimŭ noi, o propagandă începută de multŭ și se face neîncetatŭ. S'a începutŭ ântêiu prin pressă, sunt acum doi anĭ, v'amŭ citatŭ și unŭ nume de o foiță pamfletŭ, cara neîncetatŭ a lovitŭ în instituțiunile canonice, în biserică, căcĭ aci este cetatea cea tare, aci este puterea bisericei, Sinodulŭ. Apoi alte foițe, codițe scandalóse, apoi de acilea când prin interpelărĭ în Senat séu în Cameră, când prin congrese de preoțĭ pe la Focșanĭ și comitete prin tóte județele, despre care P. S. S. Episcopulŭ de Romanŭ o sĕ vĕ facă astădĭ o descoperire fórte importantă și astfelŭ se urmăresce neîncetatŭ.

E rĕsboiu ridicatŭ monachilorŭ, e pusŭ prețŭ pe capulŭ lorŭ, dar noi ne facem datoria se vĕ spunemŭ, că monachismulŭ în biserica ortodoxă a fostŭ totdéuna acela care a chematŭ pe fie-care la datoria sa; monachismulŭ în biserica ortodoxă este sentinela cea neadormită a bisericei. Când monachismulŭ va dispare precum a disparutŭ în o țéră vecină de peste munțĭ, nu'i dicŭ numele, d-vóstră înțelegețĭ, atuncĭ biserica s'a sfâșiatŭ în două, precum s'a sfâșiatŭ acolo din nefericire și chiar națiunea. Acésta e durerea nóstră și interesulŭ acelora carĭ au pusŭ prețŭ pe capulŭ monachismului.

Voiu sfêrși curêndŭ, eu n'am talentulŭ oratoricŭ, n'am nicĭ suficiența de dicțiune a d-lui Mârzescu, decâtŭ esprimŭ cugetările mele pornite din simțĕmintele inimei. Eu nu urmezŭ acelei maxime a unui mare diplomatŭ, care a disŭ că Dumnedeu a datŭ omului cuvêntulŭ ca sĕ'șĭ ascundă cugetarea; eu credŭ că Dumnedeu a datŭ

FOILETONU.

1884 și 1885.

Tragi-comediă locală-națională de Sandu Pungă-gólă, dascălŭ și feciorŭ de popă. Jucată în preséra anului nou în vestitulŭ orașŭ alŭ Brașovului de mai mulțĭ perde-vară și fură-vreme. Musică de Cobzărescu.

(Urmare).

(Pe scenă se află o opincă românéscă. Trei universitarĭ ungurĭ întră cu câte o jimblă mare în mână și începŭ a cântá):

Kerek ez a zsemle,
Tedd vad oláh zsebre etc. etc.

Studentulŭ I. (arĕtândŭ spre opincă): Nézz ide Pista, mi féle dologság!

Studentulŭ II. Isten neki!... Hát ez bocskor, valoságos oláh büdös bocskor!

Studentulŭ III. Hogy, egy bocskor, egy büdös bocskor?... Hát ez nem jó hazafi, rosz hazafi!

Studentulŭ I. Persze hogy rosz, ha paprika nelkül mamaligát eszik és Gázetát és Tribunát olvas!

Studentulŭ III. Hogy, Gázetát eszik paprika nelkül?... Hát ez vad ember, nem derék háromszéki ember!

Studentulŭ II. Üssük a zsidót!

Tus-trei. Pokolba vele!

(Cântă din nou, amenințândŭ cu focoșurile:)

Kerek ez a zsemle etc. etc.

Moșŭ Radu opincarulŭ (intră pe scenă și vĕdêndu-i pe domnii universitarĭ, se opresce în locŭ și clatină din capŭ cu compătimire. Pe urmă le vorbesce).

Da bine, ómenĭ bunĭ, ce v'a făcutŭ opinca asta, de-ațĭ săritŭ asupra ei cu atâta străşnicia?

(Studenții rĕmânŭ încremeniţĭ. Unulŭ dintre ei întrébă): Honét a pokolbol jött ez a Ráduj bácsi is?

Moșŭ Radu. Facutu-v'a ea vre-unŭ rĕu, spuneți-mĭ?... D'apoi bine măĭ, ce s'ar fi alesŭ óre de cismele vóstre încrețite și'mpintenate, décă n'ar fi fostŭ opincuța asta, pe care voi acum voițĭ sĕ o suflațĭ de pe fața pămêntului?... Nu scițĭ voi, că opinca a fostŭ, este și va fi în orĭ și ce vreme talpa țĕrei, temelia casei!?

Studentulŭ I. Bocsánatott kérem, Ráduj bácsi, csak barátságbol csináltunk!

Moșŭ Radu. Numai sĕ nu v'astêmpĕrațĭ, c'apoi v'arĕtŭ eu barátság, de-i vai de mămulica vóstră!... Afară!

Studentulŭ I. Bocsásson!...

Moșŭ Radu. Afară!

Studentulŭ II. Hát mennyünk barátaim, mert nem tréfa!

(Esŭ cântândŭ): Kerek ez a zsemle etc. etc.

Moșŭ Radu. Urlațĭ voi, câtŭ vĕ ia gura, căcĭ numai rĕulŭ vostru e!... Ér tu, opinca moșului, nu te teme de nimicŭ, căcĭ scii vorba bĕtrênéscă: Apa trece, pietrile rĕmânŭ!... Multe necazurĭ de-ăstea au trecutŭ asupra ta, dar tu, drăguță, aicĭ ai fostŭ ș'aicĭ vei rĕmâné, câtă vreme Bucegii îșĭ vorŭ mai ridicá fruntea lorŭ până susŭ colo în albastrulŭ cerului, în mijloculŭ norilorŭ!

(Cântă): Susŭ opincă de junincă,
Susŭ opincă, susŭ etc. etc.

V.

Credŭ, domnilorŭ, c'acum putemŭ
La démna presă, ce avemŭ,
Privirile sĕ ne 'ndreptămŭ
Și prea voioșĭ sĕ constatămŭ,
Că sub augusta'mĭ guvernare
A fostŭ în cea mai bună stare.
Gazetele ce le-am aflatŭ
Nu numai că n'au rĕposatŭ,
Ci ca ciupercile 'n livade,
După-ce plouă cum se cade,
Altele nouĕ s'au ivitŭ
Și cele vechĭ s'au mai măritŭ.
Ele cu tótele 'mpreună
In armonia cea mai bună,
Precum o sĕ vedețĭ îndat',
Pentru nația au pledatŭ. —
Dar până sĕ le presentezŭ,
In taină sĕ vĕ spunŭ cutezŭ,
Că fórte bine s'ar simțĭ,
Mai abonate déc'ar fi!

(Urméză scena cu cele șase gazete politice românescĭ).

VI.

Eu, domnilorŭ, acum aș vrea,
De-ar merge după voia mea,
Ca ș'alte lucrurĭ minunate
Totŭ din acestea însemnate
Aicĭ sĕ le presentălescŭ
Și meritu'mĭ sĕ dovedescŭ.
Așa de pildă mi-ar plăcé

omului cuvêntulŭ ca sĕ'şĭ esprime cugetarea, de aceea şi eu esprimŭ cugetările mele. Ceea ce urmăresce d. Mârzescu ca dorinţă în sine, este catechismulŭ sĕu pe care am avutŭ onóre sĕ vi'lŭ citescŭ alaltă-erĭ, şi acestŭ catechismŭ în scurtŭ sciţĭ ce vrea sĕ dică: »ni Dieu ni maître.« (Nicĭ Dumnedeu nicĭ stăpânŭ). Când dar va lipsi monachismulŭ vorŭ lipsi mitropoliţii şi episcopii, vorŭ lipsi preoţii, căcĭ toţĭ se seculariséză. D. Mârzescu le seculariséză tóte, atuncĭ vorŭ curge tóte fericirile asupra ţĕrei românescĭ, asupra poporului românŭ. Nu va mai fi nicĭ religiă, nicĭ biserică, nicĭ preoţĭ, şi póte nicĭ familiă (murmure între d-nii senatorĭ): Nicĭ familiă, acesta'i este catechismulŭ, tóte sĕ fie în de comunŭ... Eu credŭ că nimenĭ în téra românéscă nu este aşa de dispusŭ ca sĕ împărtăşéscă aceste idei străine; aceste plante străine, exotice, nu vorŭ prinde rădăcinĭ în România.

D-vóstră sunteţĭ astădĭ ţinuţĭ sĕ daţĭ unŭ verdictŭ care sĕ arate ţĕrei şi lumei creştine ortodoxe, că Senatulŭ românŭ este însufleţitŭ de aceleaşĭ sentimente despre care însuşĭ M. S. Regele, prin Mesagiulŭ de deschiderea Corpurilorŭ legiuitóre, ne-a vorbitŭ pentru biserică. D. Mârzescu a cititŭ şi canóne, şi décă aşŭ crede că nu vĕ obosescŭ cu prelungirea cuvintelorŭ mele, am şi eu canóne pe carĭ le-aşĭ putea ceti, canóne în privinţa disciplinei bisericeştĭ, canóne mai cu sémă în privinţa acelei nenorocite cestiunĭ alŭ căreia apărătorŭ s'a făcutŭ d. Mârzescu, luândŭ sub tutela sa pe unulŭ din membrii bisericei, care este indusŭ în rătăcire, dar care'mĭ place a crede că mai curêndŭ séu mai târdiu va reveni.

Eu voiu sfêrşi dicêndŭ şi astădĭ cum am disŭ şi mai dilele trecute, şi credŭ că d. Mârzescu dupĕ mature cugetărĭ, va recunósce că este abătutŭ din calea adevĕrată a bisericei ortodoxe de rĕsăritŭ, şi vĕ voiu dice că, déca crede d-sa, déca are adevĕrată credinţă în Dumnedeu, în biserica ortodoxă alŭ căreia fiu se declară, déca crede că Ehova Domnulŭ este Dumnedeu, sĕ vie după elŭ; déca crede însĕ că Baal este Dumnedeu, mérgă după elŭ!.... Eu stăruescŭ în acésta, căcĭ sunt datorŭ sĕ apĕrŭ instituţiunile bisericei, sunt sentinela ei, şi după cum a dis însuşĭ d-sa mai alaltă-erĭ că pe cât timp va curge o picătură de sânge prin aceste vine, voiu dice orĭcăruia care ar voi sĕ sară în staulŭ pe aiurea ér nu pe uşe, îi voiu strigá: cine este acolo! voiu face alarmă ca sĕ se deştepte cânii turmei, sĕ ia la gónă pe lupii cei îmbrăcaţĭ în pele de óie. (Aplause şi ilaritate).

Vĕ rogŭ dér, d-lorŭ senatorĭ, sĕ credeţĭ că cestiunea este forte seriósă, nu este cestiune de o simplă interpelare, ci este sistematicŭ urmărită biserica ortodoxă română. D-vóstră sunteţĭ chemaţĭ se vĕ daţĭ verdictulŭ d-vóstre astădĭ, din care se va cunósce patriotismulŭ d-vóstre însufleţitŭ cu respectulŭ religiunei, şi eu voiu sfêrşi aducêndu-vĕ aminte povaţa unui bĕtrênŭ pe care am audit'o în copilăria mea, că podóba şi fericirea unui némŭ este paza legilorŭ strĕmoşescĭ. Am disŭ.

P. S. S. Melchisedec, Episcopulŭ de Romanŭ: D-lorŭ senatorĭ, prentru prima óră mĕ suiŭ la tribuna onor. Senatŭ şi de şi sunt de aprópe 20 anĭ membru alŭ Senatului, nu m'am suitŭ încă la acéstă tribună; astădĭ încă buna-cuviinţă şi datoria mea cerŭ ca sĕ mĕ sui aci, când s'a suitŭ rivalulŭ Sinodului, nu dicŭ alŭ bisericei întregĭ.

Nn mĕ îngrijescŭ de a vorbi astădĭ cu d. Mârzescu înaintea ţărei mele, înaintea naţiunei întregĭ române, care a fostŭ, este şi suntŭ sigurŭ că va fi şi de aci înainte creştină, ortodoxă, română. (Aplause.) D-lorŭ senatorĭ, sĕ nu vi se pară curiosŭ că amŭ sĕ vorbescŭ cu termenĭ biblicĭ carĭ suntŭ în literatura nóstră bisericéscă şi cu carĭ generaţiunile cele tinere nu prea suntŭ obicĭnuite, eu însĕ sunt fórte obicĭnuitŭ. D. Mârzescu a acusatŭ pe P. S. S. Mitropolitulŭ Primatŭ că în circulara sa n'a întrebuinţatŭ termenĭ technicĭ, termenĭ bisericeştĭ, n'a disŭ de exemplu: »Iubiţĭ freţĭ întru duhulŭ sântŭ. (Ilaritate.) Este o scăpare din vedere. D. Mârzescu este exactŭ în acéstă privinţă, şi am sĕ-i vorbescŭ şi eu în termenĭ biblicĭ; sĕ nu vĕ supĕraţĭ când veţĭ audi de dracĭ; vorbescŭ în termenĭ cum voesce D-sa; la D-sa póte a fostŭ glumă, la mine însĕ suntŭ serioşĭ.

D. G. Mârzescu: Cine, dracii?

P. S. S. Episcopulŭ de Romanŭ: Da, dracii cu carĭ ai eşitŭ D-ta, cu mulţĭ dracĭ ai eşitŭ şi cu balaurĭ; eu nu mĕ supĕrŭ de acestea.

D-sa a mai disŭ că este ortodoxŭ, că respectă religiunea şi biserica, că este botezatŭ, se închină şi respectă crucea; aşteptamŭ sĕ-lŭ vĕdŭ făcêndŭ chiar semnulŭ crucei; eu nu mĕ ruşinezŭ, îlŭ facŭ în publicŭ, credŭ că îlŭ face şi D-sa. (Ilaritate.)

Ei bine D-lorŭ, după tóte aceste confesiunĭ, pare că D-sa îşĭ închipuesce că biserica nóstră este în primejdiă a se dĕrîmá. Nu este aşa. D-sa a venitŭ sĕ facă înaintea ţĕrei o satiră şi o derîdere din biserica şi din instituţiunile nóstre. (Aplause.)

Dice între altele că trebue totŭ secularisatŭ; nu se mulţumesce D. Mârzescu că s'a secularisatŭ averile, vrea sĕ seculariseze şi potcapiulŭ, pĕrulŭ, rasa acésta: vrea sĕ ne îmbrăcămŭ în surtucŭ; secularisarea la D-lui va sĕ dică sĕ ne îmbrăcămŭ mirenesce. Ce ai Domnule cu giubéua şi cu potcapiulŭ nostru? (Rîsete, aplause.) Ce rĕu îţĭ face giubéua nóstră? Amŭ fostŭ, D-lorŭ in Germania şi am vĕdutŭ unŭ episcopŭ şi unŭ probst, cum se dice la ei, séu după noi unŭ archimandritŭ, amŭ vĕdutŭ pe Dölinger, pe Reinchens, ómenĭ distinşĭ prin moralitatea lorŭ, prin învĕţătura lorŭ, respectaţĭ şi de copii; toţĭ câţĭ îi întêlnescŭ le facŭ complimente şi le sĕrută mâna; aceştia umblă cu surtucŭ şi raşĭ peste totŭ ca D. Mârzescu. (Ilaritate.) Eu m'amŭ întêlnitŭ cu dênşii şi am vorbitŭ. Va veni vremea şi la noi, căcĭ societatea face progrese, se va face şi la noi când se va crede că este bine. Ei, ce credeţĭ că dacă acolo elerulŭ se îmbracă cu surtucŭ nu are canóne? Du-te D-le Mârzescu şi vorbesce cu ei despre canóne şi te vei lumina ce suntŭ canónele în biserica creştină.

D-lorŭ senatorĭ, secietatea nóstră este în renascere, este chemată la o viaţă nouă. Noi am avutŭ trecutulŭ nostru, mare, frumosŭ; am avutŭ şi greutăţile nóstre. Neapăratŭ că fără cruce nu se póte, de aceea ne închinămŭ la cruce, pentru că crucea trebuie sĕ fiă semnŭ care trebuie sĕ ne conducă, căcĭ pe cruce a fostŭ rĕstignită şi naţiunea nóstră, dar a eşitŭ triumfătóre şi merge cu crucea înainte (Aplause.) Acela este simbolulŭ creştinătăţei, trebuie sĕ înveţĭ a răbda, a suferii tóte greutăţile, prin aceste greutăţĭ a trecutŭ naţiunea nóstră. Noi suntemŭ naţiune în renascere, fiind-că a venitŭ alte ordine de lucrurĭ, s'au făcutŭ multe îmbunătăţirĭ. Dacă biserica a rĕmasŭ îndărătŭ, este lucru firescŭ, căcĭ pentru ea încă nu s'a făcutŭ ceea ce trebue; dar acésta nu dă dreptulŭ nimenui sĕ dică că nu ne trebuie biserică.

Ce suntŭ canónele? Suntŭ regulamente bisericescĭ făcute de seculĭ de experienţa ómenilorŭ, şi nu suntŭ numai la noi, toţĭ câţĭ suntŭ creştinĭ ortodoxĭ au canóne bisericescĭ; ele suntŭ respectate şi la orientŭ, şi la nordŭ şi la apusŭ, acestea sunfŭ principiele dupe care se conduce biserica. In biserica catolică de asemenea suntŭ respectate canónele nóstre. Ne întrecŭ numai cu aceea că ei au mai multe şi mai aspre canóne de câtŭ noi ortodoxii. D-lorŭ senatorĭ, vĕ spunŭ, în generalŭ, că canónele bisericescĭ cuprindŭ în sine principii evangelice. Cine, D-lorŭ, cuteză, chiar duşmanii cei marĭ ai creştinătăţei, sĕ dică că evangelia este rea? Dar ce se întêmplă? Regulamentândŭ unŭ principiu tot-d'a-una se caută a se pune acelŭ principiu în acordŭ cu împrejurările şi cu trebuinţele practice, dar cu timpulŭ se schimbă acele împrejurărĭ şi trebuinţe. Ce se face atuncĭ? Canonulŭ acela nu se aplică. Vĕ aducecĭ aminte că chiar la noi s'au făcntŭ legĭ carĭ în faptŭ nu s'a pututŭ aplica şi au rĕmasŭ în desuetudine. Aşa şi în biserică suntŭ canóne aprópe de la începutulŭ creştinătăţei, dintre carĭ astădĭ unele nu se mai aplică. Sĕ vĕ citezŭ câte-va; de exemplu nu era slobodŭ creştinului sĕ se ducă la doctorŭ jidanŭ. D-lorŭ, pe atuncĭ aşa era trebuinţa, jidanii erau duşmanii cei mai marĭ ai creştinătăţei şi creştinii se teméu de dênşii. Biserica a disŭ: »nu vĕ duceţĭ la ómenii aceia sĕ vĕ căutăţĭ sĕnĕtatea, duceţi-vĕ la creştinĭ séu la păgânĭ carĭ au alte principii.« Ei bine, astădĭ nu se mai aplică acelŭ canonŭ. Era unŭ canonŭ care oprea ducerea la bae. Astădĭ dacă s'ar opri s'ar părea bizarŭ. Sciţĭ ce erau băile în timpurile corupţiunei romane (Aplause.) şi biserica dicea: »nu vĕ duceţĭ ómenĭ bunĭ la bae, că vĕ perdeţĭ sufletulŭ.«

Sĕ vĕ mai citezŭ unŭ altŭ canonŭ care hotărĕsce cum sĕ se priméscă unŭ omŭ care se pocăiesce de unŭ pĕcatŭ. A fostŭ asprime mare la începutulŭ creştinătăţei căcĭ aşa a trebuitŭ! Aşa au cerutŭ timpurile de atuncĭ şi împrejurările.

Se hotărá aceluia care vrea sĕ se pocăiască sĕ stea trei anĭ la uşa din afară a bisericei, trei anĭ la uşa din lăuntru, alţĭ trei la uşa care ducea în templu unde stă creştinii, şi după 12 anĭ i se permitea sĕ fie iarăşĭ în rêndulŭ creştinilorŭ. Ei! firesce! aşa a fostŭ atuncĭ trebuinţă, aşa se făcea, dér unde se mai face acésta astădĭ? vĕ spunŭ ca sĕ cunósteţĭ că suntŭ între canóne, precum suntŭ şi între legĭ, suntŭ, dicŭ, unele canóne carĭ astădĭ nu se mai aplică fiind-că nu mai există acele timpurĭ, dér în generalŭ canónele sunt regulile cele mai frumóse şi pline de înţelepciune şi de filosofiă şi trebue recomandate la stima publică de orĭ-ce creştinŭ, fie clericĭ, fie laicĭ, căcĭ aşa vomŭ avea moralitate în clerŭ prin respectulŭ canónelorŭ.

Dér când vorŭ veni totdeuna persóne cu autoritatea D-lui Mârzescu, care este o elită în societate, unŭ advocatŭ eminentŭ, profesorŭ şi necontenitŭ vĕ va spune: Suntŭ absurdităţĭ, secularisaţĭ! Secularisaţĭ, adecă mireniţĭ totulŭ, sĕ nu mai rĕmână urmă de instituţiune canonică! Ei bine preotulŭ şi alţii, carĭ deşi nu se ocupă cu asemenea lucrurĭ, vorŭ ascultá pe d-lŭ Mârzescu şi pe alţii, (aplause), la ce resultatŭ vorŭ ajunge? Ce va devenì creştinătatea şi ortodoxia nóstră? Ce va devenì societatea, naţia română? Amŭ multe de disŭ cu D. Mârzescu, (rîsete) şi nu altceva de câtŭ ca sĕ'lŭ cuminţescŭ în privinţa religiunei, (rîsete, aplause), căcĭ este fórte slabŭ în acéstă materiă. (Va urmá).

CONVOCARE,

Asociaţiunea pentru sprijinirea învăţĕceilorŭ şi sodalilorŭ românĭ meseriaşĭ în Braşovŭ îşĭ va ţiné adunarea generală ordinară Dumineca în 20 Ianuariu 1885 st. v. la 3 óre după amédĭ în sala de desemnŭ a gimnasiului românŭ din locŭ.

La acéstă adunare generală suntŭ invitaţĭ toţĭ Domni, membri ai Asociaţiunei, precum şi toţĭ binesimţitorii Românĭ.

Agendele adunărei generale suntŭ:

1. Raportulŭ Comitetului despre activitatea sa în anulŭ 1884.
2. Raportulŭ casarului despre starea Cassei şi raţiociniulŭ pe anulŭ 1884.
3. Alegerea unei Comisiunĭ pentru revidarea socotelelorŭ.
4. Alegerea unei Comisiunĭ pentru înscrierea de membri noi.
5. Rapórtele acestorŭ Comisiunĭ.
6. Statorirea bugetului pe a. 1885.
7, Propunerĭ de sine stătătóre eventuale.
8. Alegerea Comitetului pe unŭ periodŭ nou de trei anĭ.
9. Alegerea unei Comisiunĭ verificătóre.

Braşovŭ, în 3 Ianuare 1885.

Vasilie Sfetea,
preşedinte.

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei.“

Cu I Ianuariu st. v. 1885 s'a începutŭ unŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Domnii abonaţĭ noi suntŭ rugaţĭ a ne trămite, adresele D-lorŭ esactŭ arătându-ne şi poşta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Rectificare: In articululŭ de fondŭ din numĕrulŭ trecutŭ (4), colóna 2, rêndulŭ penultimŭ în locŭ de: a o combate etc. sĕ se citéscă: a-lŭ combate etc. adecă principiulŭ de care este vorba.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

Niţelŭ prin Pest'a vĕ plimba,
Ca sĕ v'arĕtŭ cu bucuriă,
Cum unguréscа visteriă
E plină până la tavanŭ...
De-alŭ datoriilorŭ maidanŭ.
V'aşŭ arăta, cum îngrijescŭ
Boerii, carĭ se numescŭ
Unii miniştri şi magnaţĭ,
Alţii ai ţĕrii deputaţĭ,
Ca dările mereu sĕ scadă.
Ca ochiulŭ tĕu nicĭ când sĕ vadă
Pe vre-unŭ sĕrmanŭ nenorocitŭ
De esecutorĭ prigonitŭ.
V'aş arăta.... dar nu se póte,
Căcĭ vĕdŭ, că damele mai tóte
Facŭ nişte feţe-aşa de acre,
De par'că tóte îmĭ suntŭ sócre! —
Decĭ ca mai iute sĕ sfêrşescŭ,
Ş'atâtŭ sĕ nu vĕ ostenescŭ
Cu-a mele vorbe necălite,
Ce rare-orĭ suntŭ potrivite,
O sĕ'mĭ permitŭ acum a trece
Şi 'n fuga mare a petrece
Şi trebile localicescĭ,
Sciţĭ, adecă braşovenescĭ!
. . . .
Braşovŭ, Braşovŭ!.... Acestŭ cuvêntŭ
Când îlŭ audŭ sburândŭ prin vêntŭ,
De-odată mĕ înveselescŭ.
De-odată simtŭ că 'ntinerescŭ,
Căcĭ în acéstă lume mare,
Ce-o luminéză mândrulŭ sóre,
Ca elŭ alŭ doilea oraşŭ
Zadarnicŭ caută cinevaşĭ.
Elŭ e oraşulŭ celŭ frumosŭ
In tótă vremea prea voiosŭ,
In care cine vieţuesce,
Simte, că inima-i totŭ cresce. —
Unŭ centru-i elŭ industrialŭ
Şi mai alesŭ comercialŭ,
In care domnii negustorĭ
Potŭ aduna mereu comorĭ.
Unŭ centru e şi de sciinţă,
Unde româna 'nteliginţă
In multe, multe cestiunĭ
Făcut-a gróznice minunĭ:
Pune poliţia, ce-o are,
Plus curăţenia cea mare,
Ş'o clipă, dĕu, sĕ nu mai stai,
Ca sĕ'lŭ numescĭ piciorŭ de raiu!
. . . .
Pricepe dară fiecare,
Că cestiune de onóre
A fostŭ pentru persóna mea,
Sĕ facŭ totŭ, totŭ ce se putea,
Ca ăstŭ oraşŭ aşa vestitŭ
Sĕ fie câtŭ mai mulţumitŭ! —
Negoţului prea lăudatŭ
Eu aripĭ nouĕ i-am donatŭ,
Aşa, că domnii comersanţĭ
Inótă în hârtii şi sfanţĭ.
Uliţĭ mulţime am pavatŭ
Şi Scheiulŭ l'am iluminatŭ,
Aşa, că până'n Stejerişŭ*)
Poţĭ merge chiar cu ochii 'nchişĭ!
. . . .
Dér ăstea tóte cui le spuiŭ?....
Nouĕ, credŭ, nu suntŭ nimĕnui,
Căcĭ toţĭ şi tóte le-aţĭ vĕdutŭ
Şi toţĭ prin ele aţĭ trecutŭ.
Acum a-le mai repeta,
Vreme perdut'ar însemná! —
Şi déca totuşĭ îndrăsnescŭ,
Ca vorba sĕ-o mai lungescŭ,
Dĕu n'o facŭ pentru altceva,
Decâtŭ se vĕ potŭ arĕtá,
Cam ce progrese şi minunĭ
Vre-o douĕ, trei Reuniunĭ,
De-aicĭ, din loco au făcutŭ,
Câtŭ eu domnia am avutŭ.
Ş'anume dau ântêietate
Societăţii însemnate,
Ce se numesce de cântărĭ,
Şi care nu arare-orĭ
In convenirĭ**) ne-a delectatŭ
Şi neblamată a scăpatŭ. —
Tabloulŭ, ce acum urméză,
Probă de canto însemnéză!
(Urméză scena cu »Reuniunea de cântărĭ.«)

*) Stejerişulŭ este o dumbravă din apropierea Braşovului, în care vara se facŭ petrecerĭ numerose.
**) Petrecerile întocmite de »Reuniunea română de gimnastică şi de cântărĭ« din Braşovŭ se numescŭ convenirĭ.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 16 Ianuarie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ ungară 6%	—.—	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	96.20	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Rentă de hârtiă 5%	92.90	Imprumutulŭ cu premiu ung.	117.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.30	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	117.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.30	Renta de hărtiă austriacă	83.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	121.—	Renta de arg. austr.	83.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	106.25	Renta de aurŭ austr.	105.79
Bonurĭ rurale ungare	101.50	Losurile din 1860	137.25
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C1.—	Acţiunile băncei austro-ungare	862.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.50	Act. băncei de creditŭ ung.	311.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.—	Act. băncei de creditŭ austr.	293.10
Bonurĭ rurale transilvane	101.50	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.80
		Napoleon-d'orĭ	9.78½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	60.35
		Londra 10 Livres sterlinge	123.70

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 3 Ianuarie st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	88	—
Renta rom. amort. (5%)	92	—
» convert. (6%)	86½	—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30	—
Credit fonc. rural (7%)	80	—
» „ „ (5%)	96	—
» » urban (7%)	93¼	—
» » » (6%)	87	—
» » » (5%)	78	—
Banca naţională a României	1150	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	280	—
« » » Naţională	210	—
Aurŭ	16½%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 17 Ianuarie st. n. 1885.

		Cump.		Vênd.
Bancnote românescĭ	Cump.	8.44	Vênd.	8.45
Argint românesc	»	8.35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	9.75	»	9.77
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	127· 5	»	128· 5
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonaţĭ ai noştri, cari au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile 1885, sunt rugaţĭ a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile 1885, care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS.“

Nutreţŭ de vite.

3—3

La bunulŭ Haller din comuna Zoltan (lângă Sighişóra) cumpĕratŭ de unŭ consorţiu de locuitorĭ din acea comună se află de vêndutŭ 40—45 orgii de fênŭ fórte tempuriu făcutŭ şi bunŭ, între care se cuprindŭ 7 orgii otavă, paie de ovĕsŭ din 400 de clăi, paie de grâu din 130 de clăi, 150 hectolitrii de ovĕsŭ, 80 hectolitrii de cucuruzŭ, tóte în preţurĭ fórte moderate.

Pentru acei cumpĕrătorĭ, cari ar cugeta sĕ mânânce vitele lorŭ nutreţulŭ menţionatŭ pe locŭ, se va da gratis păşunitulŭ de érnă până în 20 Aprile 1885 c. n. mai multe staule (grajdurĭ) şi şopurĭ bine închise, ca adăpostŭ pentru oi şi o odaie de locuitŭ pentru păzitorĭ.

Informaţiunĭ esacte se potŭ primi în Zoltan dela preotulŭ românŭ G. Vătăşanŭ, în Sighişóra dela d-lŭ senatorŭ Ioanŭ Şandru şi în Sibiu dela Direcţiunea Institutului Albina.

Zoltan, 2 Ianuariu 1885.

Administraţia moşiei.

Calicŭ, cine nu abonézâ Caliculu, diarŭ ilustratŭ humoristicŭ şi satiricŭ, care costă numai 3 fl. séu 7 francĭ pe anŭ, dér produce în fie-care lună rîsŭ de 3 fl. séu 7 francĭ, şi prin urmare dă fiecărui abonentŭ unŭ câştigŭ curatŭ de 33 fl. séu 77 francĭ la anŭ.

Cine n'are 3 fl. séu 7 francĭ, ca se aboneze Caliculŭ, mai bine sĕ-i împrumute, de câtŭ se ne rĕmâie nouĕ datorŭ şi sĕ pérdă câştigulŭ arătatŭ.

Adevĕratŭ sensaţionalŭ va deveni Caliculŭ anului 1885 prin noua rubrică: „*Scântei şi cenuşă din filosofia doctorului Amnariu*“ şi prin mulţimea ilustraţiunilorŭ comice şi satirice.

Abonamentele se trimitŭ prin posta din Sibiiu la

4—6

Administraţiunea „Calicului.“

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşu	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu (	10.08	5 59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mezö-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealu	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenu de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroşenĭ**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.